

SO'NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI

RESPUBLIKA ILMIY-USLUBIY JURNALI

2024

7-JILD
4-SON
13-APREL

<i>G'aybullayev Dadaxon Anvar o'g'li</i>	
COMPARISON OF AI POLICY <i>Kuziev Shavkat Abdumuratovich</i>	205
DEPRESSIV HOLATDAGI INSONLARGA PSIXOLOGIK YORDAMNING LOGOTERAPEVTIK USULLARI <i>Narziqulova Gulrux Axrorovna</i>	209
TILAK KATEGORIYASINING INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA IJTIMOY LINGVISTIK XUSUSIYATLARI <i>Mamasoliyeva Shaxnoza Rustamjonovna</i> <i>Ismailov Turgun Salaxiddinovich</i>	214
MARKAZIY OSIYO MORFOLOGLAR MAKTABINING ASOSCHISI KOMILJON AXMEDJANOVICH ZUFAROV HAQIDA <i>Alisherov Hamidullo Fayzullo o'g'li</i> <i>Sobirova Dildora Ravshanovna</i>	219

**MARKAZIY OSIYO MORFOLOGLAR MAKTABINING ASOSCHISI KOMILJON
AXMEDJANOVICH ZUFAROV HAQIDA**

Alisherov Hamidullo Fayzullo o'g'li

*Toshkent tibbiyot akademiyasi 2-bosqich talabasi Pediatriya stomatologiya xalq tabobati
va tibbiy pedagogika fakulteti hamidulloalisherov7@gmail.com*

Sobirova Dildora Ravshanovna

Ilmiy rahbar: Gistologiya va tibbiy biologiya kafedrasi o'qituvchisi, PhD dotsent.

Annotatsiya: *Ushbu maqolada asosan Zufarov Komiljon Ahmedjonovichning qisqacha hayoti, shifokorlik kasbi, tibbiyot sohasiga qo'shgan hissasi va sharaflari kasb sifatida e'tirof etgan ilmiy asarlari haqida fikr yuritilgan.*

Kalit so'zlar: *kasb, tibbiyot, davolash, mehnat, hayot yo'li, ilmiy faoliyat, malakali shifokor.*

Аннотация: *В данной статье основное внимание уделяется недолгой жизни Zufarov Kamildjan Akhmedjanovich, его медицинской профессии, его вкладу в медицинскую сферу, а также его научным трудам, которые он признал почетной профессией.*

Ключевые слова: *профессия, медицина, лечение, труд, образ жизни, научная деятельность, квалифицированный врач.*

Annotation: *This article focuses mainly on the short life of Zufarov Komiljon Akhmedjonovich, his medical profession, his contribution to the medical field, and his scientific works, which he recognized as an honorable profession.*

Key words: *profession, medicine, treatment, labor, way of life, scientific activity, qualified doctor.*

KIRISH

Shifokorlik kasbi mashaqqatli kasb hisoblanadi. Shifokorlar kasalliklarni, shikastlanishlarni aniqlash uchun bemorlarni ko'zdan kechiradilar va tegishli davolash muolajalarini belgilaydilar. Ular bemorlarga sog'lom turmush tarzi yuritish uchun maslahatlar berishlari, yoki boshqa shifokor mutaxassislariga yo'naltirishlari mumkin. Shifokorlar kasalxona, sog'liqni saqlash markazlari va qurolli kuchlar kabi turli joylarda ish faoliyatlarini olib boradilar.

Mamlakatimiz malakali shifokorlarga boy. Ularning ko'pchiligining nomi tibbiyot tarixiga kirgan, o'z burchi, kasbi, Vatanga halol xizmat qilish namunasidir. Ulardan biri Komiljon Ahmadjonovich Zufarov hisoblanadi.

Komiljon Ahmedjonovich Zufarov (1925.01.05 - Toshkent - 2002.30.07) - gistolog olim, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan fan arbobi. Toshkent tibbiyot akademiyasini tugatgan. Ikkinchi jahon urushi qatnashchisi, Andijon tibbiyot instituti gistologiya kafedrasi mudiri va fakultet dekani, O'lka tibbiyot

instituti va O'zbekiston Fanlar akademiyasi yadro fizikasi institutida laboratoriya mudiri, Toshkent tibbiyot akademiyasi rektori, O'lka tibbiyot instituti direktori. O'zbek sovet ensiklopediyasi bosh muharriri, "Fan va tur-mush" jurnal bosh muharriri bo'lib faoliyat yuritgan.

Keyinchalik Toshkent tibbiyot akademiyasi gistologiya kafedrasini va biofizika laboratoriyasi mudiri. Asosiy ilmiy ishlari hujayralar ichida sekretsiya va so'rilish jarayonlari hamda ularning boshqarilish mexanizmini o'rganishga oid. O'zbekistonda birinchi bo'lib elektron mikroskopiya laboratoriyasi ga asos solgan. Ingichka ichakdan so'rilgan ekzogen oqsillarning buyraklarda parchalanishi to'g'risidagi ilmiy kashfiyot muallifi ham sanaladi.

K. A. Zufarovning ilmiy faoliyatida jigar monooksigenaza tizimi tomonidan dori vositalari almashinuvining molekulyar va hujayrali mexanizmlari va bu jarayonni tartibga solish usullari, organlar va tizimlararo munosabatlarni oydinlashtirish va ularni turli jarrohlik aralashuvlar paytida moslashtirish muammolari muhim o'rin tutadi va respublikada elektron mikroskopiya rivojlandi. Andijon tibbiyot instituti, viloyat tibbiyot ilmiy-tadqiqot instituti, Yadro fizikasi institutlarida ultrastrukturaviy tadqiqotlar uchun to'qimalarni qayta ishlashning ko'p mehnat talab qiladigan usullari yaratildi, elektron mikroskopiya laboratoriyalari yaratildi va Toshkent davlat tibbiyot instituti K. A. Zufarov va uning hamkasblari dunyoda birinchi bo'lib organlar va to'qimalarning elektron mikroskopiya atlasini yaratdilar. Muhim ilmiy voqea "Endokrin bezlarning funktsional morfologiyasi" monografiyasi bo'ldi.

K. A. Zufarovning ilmiy-tadqiqot faoliyati o'quv-tarbiyaviy ishlar bilan uzviy bog'liqdir. U o'quv atlaslari va amaliy qo'llanmalarni yaratdi, ikkita nashrdan o'tgan "Gistologiya" asl qo'llanmasini yozdi va ilmiy-pedagogik faoliyat bilan bir qatorda ijtimoiy va boshqaruv ishlarida ham faol ishtirok etdi. Andijon tibbiyot instituti gistologiya kafedrasining tashkilotchisi va birinchi mudiri. 1957-1962 yillarda viloyat tibbiyoti ilmiy-tadqiqot instituti patogistologiya laboratoriyasi, O'zbekiston Fanlar akademiyasi Yadro fizikasi instituti radiatsiya sitologiyasi laboratoriyasi mudiri, 1962 yildan Toshkent Davlat Gistologiya, sitologiya va embriologiya bo'limini boshqargan. 1966 yilda Toshkent davlat tibbiyot institutining muammoli ilmiy-tadqiqot klinik va eksperimental biofizika laboratoriyasini tashkil qildi. Ushbu laboratoriyaning ilmiy tadqiqotining o'ziga xos xususiyati hujayra-hujayradan to tizimli-organizm darajasigacha bo'lgan tuzilmalar va jarayonlarning tizimlararo va organlararo aloqalarini o'rganishdir. Buning yordamida ko'plab nazariy va klinik masalalar o'rganildi.

K. A. Zufarov ilmiy kadrlar tayyorlashga katta e'tibor berdi. Uning rahbarligida 60 dan ortiq doktorlik va 157 ta nomzodlik dissertatsiyalari himoya qilindi. Komiljon Axmedjanovichning shogirdlari orasida tibbiyotning turli sohalari bo'yicha mutaxassislar bor, ulardan 3 nafari institut rektori, 67 nafari prorektor, ko'pchilik dekanlar, ilmiy-tadqiqot institutlari direktorlari, kafedra va laboratoriya mudirlari

bo'ldi. K. A. Zufarov ilmiy maktabidan o'tgan olimlar orasida akademiklar, Davlat mukofotlari laureatlari, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan fan arboblari bor. Turli sohalardagi mutaxassislarining (sitologlar, gistologlar, biokimyogarlar, radiologlar, ayniqsa elektron mikroskoplar) birgalikdagi tadqiqotlari buyrak hujayralarining ekzogen oqsillarni ingichka ichakdan qonga singib ketganda parchalash xususiyatlarini aniqlashga imkon berdi, jahon ilm-fanini boyitdi. Bu kashfiyot yangi tug'ilgan chaqaloqlarning ovqatlanishini tashkil etish va "Sog'lom avlod uchun" respublika dasturini ishlab chiqishga katta hissa qo'shdi. K. A. Zufarov muharrirligida 40 dan ortiq ilmiy va o'quv adabiyotlari nashr etilgan. 250 ga yaqin ilmiy ishlar muallifi.

1987-1992-yillarda K.A.Zufarov mustaqil O'zbekistonning shakllanishi, buyuk mutafakkirlar, olimlar, shoirlar hayoti va ijodini yoritishga katta hissa qo'shgan respublika "Fan va turmush" jurnalida bosh muharrir bo'lib ishladi. va yozuvchilar, o'zbek tilini respublikalarda davlat tili sifatida targ'ib qilish.

Xulosa. K.A.Zufarov kabi tibbiyot darg'alari qoldirib ketgan qanchadan-qancha ilmiy-tadqiqot ishlarni ko'z qorachig'imizdek asrab avaylashimiz burchimizdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Ultrastrukturnie osnovi sistemnoy organizatsii organov i tkaney, T., 1983; Vliyaniye nekotorix ximicheskix faktorov vneshney sredi na deystviye lekarstvennix veshestv, metaboliziruyushixsya v pecheni, T., 1979; Gistologiya, T., 1991; Gistologiya (rukovodstvo), (hamkorlikda), Sankt-Peterburg, 2001.

2. <https://akademiklar.uz/zufarov-komiljon-ahmadjonovich>

3. https://uz.wikipedia.org/wiki/Komiljon_Zufarov